

ТРЯБВА ЛИ ОТГОВОРЪТ НА ИСКОВАТА МОЛБА ДА СЕ ВРЪЧИ НА ИЩЕЦА В ОБЩОТО ИСКОВО ПРОИЗВОДСТВО?

Иван Георгиев*

1. Въведение

За разлика от отменената уредба, новият *Граждански процесуален кодекс*¹ (ГПК) уреди възможността ответникът да подаде в срок отговор на исковата молба, в който да изложи своето становище по допустимостта и основателността на предявения иск, както и да направи възражения.

Някои от особеностите на отговора на исковата молба вече бяха подробно анализирани от доктрината². Засега обаче, само на ниво практика се поставя въпросът – следва ли на ищеца в общия граждански процес да се връчва препис от отговора на исковата молба³.

2. Съдебната практика

Като цяло, скоро след приемането на ГПК, практиката се раздели по този въпрос и голяма част от съдиите в първоинстанционните съдилища не изпращаха преписите от отговора на исковата молба, тъй като не намираха основание за това в закона. В много от тези случаи ищите правеха искания за отлагане на съдебните заседания с мотива, че им трябва време да се запознаят със становището на ответника. От съображения за бързина и процесуална икономия, както и водени от разбирането за непълнота на процесуалния закон⁴, практиката бързо се „обърна“ и към момента по-голямата част от съдиите изпращат на ищеца копие от отговора на исковата молба, заедно с призовката за насрочване на делото⁵.

* Докторант по гражданско и семейно право в Института за държавата и правото при Българската академия на науките; младши съдия в Окръжния съд – Видин. georgiev22@gmail.com

¹ Обн. ДВ, бр. 59 от 20.07.2007 г. с последващи изменения и допълнения.

² Вж. **Влахов, К.** Актуални проблеми на новия Граждански процесуален кодекс. С., 2009, с. 34, **Иванова, Р.** – В: **Иванова, Р., Б. Пунев, С. Чернев.** Коментар на новия Граждански процесуален кодекс. С., 2008, 192–214, **Влахов, К.** – В: **Мингова, А., Т. Върбанова, К. Влахов, П. Бончовски.** Обучение по новия Граждански процесуален кодекс. С., 2008, 61–67, **Корнезов, Л.** Гражданско съдопроизводство. Том първи. Исков процес. С., 2009, 346–362, **Милкова, Б.** Процесуални преклузии, свързани с упражняване на процесуални права от ответника с отговора на исковата молба. – доклад, изнесен на Научна конференция на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и Съюза на учените – Русе, проведена на 30.10.2010 г.

³ В теорията (**Влахов, К.** – В: **Мингова, А., Т. Върбанова, К. Влахов, П. Бончовски.** Цит. съч., с. 65) получаването от ищеца на препис от отговора на исковата молба не се посочва сред предпоставките за даване ход на делото.

⁴ Според **Корнезов, Л.** Цит. съч., с. 351, е налице именно празнота в закона, поради което и отговорът на исковата молба следва да се връчи заедно с призовката за насрочване на делото. Сходното становище изразява и **Иванова, Р.** – В: **Иванова, Р., Б. Пунев, С. Чернев.** Цит. съч., с. 196. Според авторката този пропуск лесно се преодолява при тълкуване на чл. 132 ГПК, предвиждащ представяне на преписи от отговора според броя на ищите. Не мога да се съглася с това становище, тъй като представянето на преписи за насрещната страна не може да създаде задължение за съда да връчва екземпляри на останалите страни. Затова например, безспорно се приема, че съдът не връчва екземпляр от представената писмена защита.

⁵ Вж. например *Определение от 20.09.2010 г. по гр. д. № 1223/2010 г. на Районен съд – Стара Загора* (докладчик съдията Живко Желев), *Определение от 06.07.2010 г. по гр. д. № 4185/2010 г., II гр. състав на Районен съд – Пловдив* (докладчик съдията Миглена Плошакова), *Определение от 14.06.2010 г. по гр. д. № 1243/2010 г. на Районен съд – Благоевград* (докладчик съдията Габриела Тричкова) и много други.

В теорията също може да се срещне подобен извод. Според **Димитрова, С.** Дискусионни въпроси във връзка с процесуалните правила в производството по търговски спорове. – Търговско и конкурентно право, 2010, № 9, с. 51, при процедурата по чл. 131 ГПК книгата следва да бъдат разменени. В закона понятието „размяна на книга“ се среща само в разпоредбата на чл. 239, ал. 1, т. 1 ГПК (предпоставки за постановяване на неprisъствено решение) и според мен логическото и систематично тълкуване на тази разпоредба не дава основания да се приеме, че става въпрос за фактическа размяна на книгата.

3. Проблемите

По принцип наложеното от практиката разбиране създава известно удобство на страната. Трябва обаче да се провери дали в случая наистина става въпрос за непълнота в закона или за нарочно решение. Струва ми се, правилният отговор на този въпрос е в противоречие с възприеманото в съдебната практика.

На изясняването на този проблем е посветено настоящото кратко изследване.

4. Изисквания към отговора на исковата молба

Чл. 131, ал. 1 ГПК говори за „...задължителното съдържание на отговора...“. Отговорът трябва да съдържа следната информация:

- посочване на съда и номера на делото;
- името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива;
- становище по допустимостта и основателността на иска;
- становище по обстоятелствата, на които се основава искът;
- възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават;
- подпис на лицето, което подава отговора.

В отговора на исковата молба ответникът е длъжен да посочи доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях, и да представи всички писмени доказателства, с които разполага – чл. 131, ал. 3 ГПК.

Анализирайки текста на чл. 131 ГПК, в теорията основателно се приема, че голословното оспорване на иска е приравнено на липса на отговор на исковата молба⁶. Тоест, в един аспект изречението „Оспорвам иска по основание и размер!“ не отговаря на законовите изисквания.

5. Насрочване на делото

При насрочване на делото съдът призовава страните, на които връчва препис от опреде-

лението, с което се е произнесъл по предварителните въпроси и по допускането на доказателствата. Чл. 140, ал. 3 ГПК дава възможност съдът да съобщи на страните и проекта си за доклад по делото, както и да ги напъти към медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора. Никъде обаче не се посочва, че на ищеца следва да се връчва и препис от получения отговор на исковата молба.

За сравнение, не по този начин стои въпросът при уредбата на производството по търговски спорове. Съгласно чл. 372, ал. 1 ГПК „[с]лед като приеме отговора, съдът изпраща препис от него заедно с приложенията на ищеца, който може в двуседмичен срок да подаде допълнителна искова молба.“. Нещо повече, чл. 374, ал. 2 ГПК казва, че „[с]ъдът насрочва делото в открито заседание, като изпраща на ищеца допълнителния отговор“ – т.е. в производството по търговски спорове законът изрично посочва, че на ищеца се изпраща както първоначалния отговор на исковата молба, така и отговора на допълнителната искова молба. Ясно е, че след като законодателят е уредил изрично връчване на отговора на исковата молба в специалното производство, то той неслучайно е пропуснал да посочи това в частта, уреждаща общото исково производство.

Сходни са и аргументите, които могат да се почерпят от изричната уредба за връчване на отговора, която се съдържа в бързото производство⁷.

6. Отговорът на исковата молба в общото исково производство

Идеята на новия ГПК е да дисциплинира страните и да ги напъти към активно участие в съдебното производство⁸, като в някои случаи бездействието се санкционира доста сурово⁹. Това е причината и отговорът на исковата молба да не трябва да се връчва на ищеца. Вече се посочи, че ответникът малко или много е обвързан от задължителното съдържание на отговора, кой-

⁶ Вж. в този смисъл **Иванова, Р.** – В: **Иванова, Р., Б. Пунев, С. Чернев.** Цит. съч., с. 204. Това становище се поддържа и от **Милкова, Б.** Цит. доклад.

⁷ На това обръща внимание и **Иванова, Р.** – В: **Иванова, Р., Б. Пунев, С. Чернев.** Цит. съч., с. 196.

⁸ Така и **Милкова, Б.** Проявления на процесуалните преклузии при отклоненията от нормалното развитие на гражданското производство във връзка със страните по делото. – В: Научни трудове на Русенския университет. Том 48, серия 7. Правни науки. Русе, 2009, с. 44.

⁹ Вж. **Златарева, М.** Нови видове съдебни решения по ГПК. – Търговско право, 2008, № 1, с. 5 и сл., **Иванова, Р.** – В: **Иванова, Р., Б. Пунев, С. Чернев.** Цит. съч., с. 330 и сл., **Чаначев, С.** Актуални въпроси по новия Граждански процесуален кодекс. С., 2008, 9–19, **Влахов, К.** – В: **Мингова, А., Т. Върбанова, К. Влахов, П. Бончовски.** Цит. съч., 83–88, **Милкова, Б.** Цит. съч., 45–49, **Димитров, К.** Вече е възможно неприсъствено съдебно решение. – Собственост и право, 2008, № 4, 13–14.

то подава. Несъобразяването с тези изисквания може да доведе ответника до изключително тежките последици на процесуалните преклузии. В този смисъл, ответникът полага усилия, за да отговори адекватно на твърденията в исковата молба. Тъй като отговорът на исковата молба не предполага насрещно действие на ищеца отделно от участието му в откритото съдебно заседание, то „затруднението“, което законът създава за него е да провери какво се случва с образуваното от него дело и какво становище е взето от ответника по подадените искове.

Въпреки изложеното по-горе съображение, както и независимо от чисто текстуралните доводи, които могат да се извлекат при сравнение на общото исково производство с производството по търговски спорове, аргумент срещу застъпването тук становище може да се открие в *Наредба № 7 от 22.02.2008 г. за утвърждаване на образците на книжа, свързани с връчването по Гражданския процесуален кодекс*¹⁰ (Наредба № 7). По принцип образците за призовки и съобщения, които се връчват от съда, винаги съдържат в самото съобщение указание, че с това съобщение се връчва и отговор на исковата молба – например чл. 2, т. 15 Наредба № 7. Интересна е обаче разпоредбата на чл. 2, т. 1 Наредба № 7 и по-точно приложението към тази точка. Става дума за „призовка за страна за открито съдебно заседание (чл. 142 ГПК)“. В приложението, което е образец на самата призовка се съдържа следното изречение „Приложено, изпращаме Ви отговора на исковата молба...“. Не следва ли в този случай да се приеме, че отговорът на исковата молба все пак трябва да се връчи на ищеца?

Според мен на този въпрос трябва да се отговори отрицателно. На първо място, както стана ясно и по-горе, ако отговорът трябва да се връчи, то законодателят го казва изрично. Освен това, основната цел на самото съобщение е да изпълнява съвсем други функции – да призове страната за откритото съдебно заседание – видно и от препратката към чл. 142 ГПК. На следващо място, Наредба № 7 е нормативен акт по-нисък по сте-

пен от ГПК, като в тази си част наредбата противоречи на закона и по силата на чл. 15, ал. 2 от *Закона за нормативните актове*¹¹ следва да се приложи по-високият по степен акт. Нещо повече, задължението на съда за връчване на съобщения и призовки следва само и единствено от разпоредбите на ГПК. Предметът на Наредба № 7 се разпростира само до формата и съдържанието на образците на призовки, съобщения и уведомления, свързани с връчването. Този ограничен предмет не позволява да се извличат доводи в подкрепа на становището, че отговорът на исковата молба трябва да се връчва на ищеца.

7. Изключения

За разлика от всичко изложено по-горе, не така стои въпросът с насрещния иск (чл. 211 ГПК) и с инцидентния установителен иск (чл. 212 ГПК). Доколкото същите могат да са обективирани в отговора на исковата молба, но по съществува си представляват искове, в този случай важи в пълна сила принципът за равенство на страните в процеса (чл. 9 ГПК) и отговорът на исковата молба ще следва да се изпрати на ищеца с указания, че може да подаде отговор, както и какво трябва да съдържа този отговор.

8. Заключение

Настоящият кратък анализ има за цел не толкова да даде категоричен отговор на поставения въпрос, а по-скоро да провокира доктрината и практикуващите юристи във връзка с проблемите на новия ГПК. Връчването на отговора на исковата молба значително облекчава ищеца при подготовката му за откритото съдебно заседание, поради което и поставеният на разглеждане въпрос има силна практическа насоченост. Макар и да ми се струва, че връчването на препис от отговора няма да е съществено процесуално нарушение, в известен смисъл това действие нарушава принципа на равенство на страните в производството. С оглед на това, *de lege ferenda*, може би е по-добре въпросът да намери своето изрично законодателно решение.

¹⁰ Издадена от министъра на правосъдието, обн., ДВ, бр. 22 от 28.02.2008 г. с последващи изменения и допълнения.

¹¹ Обн., ДВ, бр. 27 от 03.04.1973 г. с последващи изменения и допълнения.